

FROM THE EDITOR
OD REDAKCJI

FOREWORD TO VOLUME LI

The current — LI — volume of the yearly journal ‘Urbanism and Architecture Files of the Polish Academy of Sciences Krakow Branch’ consists of articles from the broadly understood discipline of Architecture and Urban Planning. We did not adopt a main theme and thus a volume of twenty-five articles in seven thematic sections has been compiled. These sections are: Cracoviana, History of Urban Planning, Urbanism, Spatial Planning, Architecture, Theory of Architecture, Landscape Architecture, History of Architecture and Heritage Conservation, and Fine Arts in Urban Planning.

In this year’s volume of the ‘Files’, Authors discussed matters of urban composition, including from a position of competition proposals, urban layout morphology and structure dispersion, and, through the prism of spatial planning, the causes and effects of development pressure on rural areas were explored. The planning of recreational areas was investigated, as were its forms and the damping of noise by green areas. Urban policies that stem from climate change were considered. Researchers are also continually inspired by matters like smart, resilient, green and eco-friendly cities, as well as art in public spaces and the impact of this art on seeing, identity and composition. In addition, scholars also

wish to explore questions of the ecological quality of space, as investigated by multi-criteria analysis methods. Authors of papers on architecture engage in a discussion on daylighting in architecture, vertical extensions, glazing, or the use of digital tools to enhance operational processes in hospital buildings. The architecture of sports facilities, including Olympic ones, as well as its impact, has also appeared among the subjects discussed. Traditional landscape architecture is represented by sensory gardens and parks in post-industrial areas, namely in the form of space recycling, which is currently crucial. Conservation issues, which have always been present in the ‘Files’, focus on how buildings are furnished and equipped, and on sports buildings. A remembrance of the outstanding figure of Professor Wiktor Zin has also been presented.

We sincerely hope that this volume will stimulate academic debate and inspire further research. We are currently preparing a special issue, in which a range of summaries will be presented, and Authors will address key matters discussed in previous volumes of the ‘Files’.

The Editorial Team, September 2023

PRZEDMOWA DO TOMU LI

Na kolejny — LI — tom rocznika „Teki Komisji Urbanistyki i Architektury Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Krakowie” złożyły się artykuły z zakresu szeroko pojętej dyscypliny Architektura i urbanistyka. Nie przyjęliśmy tematu wiodącego i powstał wolumen zawierający dwadzieścia pięć artykułów, w dziewięciu działach tematycznych. Są to: Cracoviana, Historia urbanistyki, Urbanistyka, Planowanie przestrzenne, Architektura, Teoria architektury, Architektura krajobrazu, Historia architektury i konserwacja zabytków, Sztuki piękne w urbanistyce.

W tegorocznym tomie „Teki” rozważano kwestie kompozycji urbanistycznej, także z pozycji rozwiązań konkursowych, morfologii układów miejskich i rozproszenia struktury, a przez pryzmat planowania przestrzennego dostrzeżono przyczyny i skutki presji inwestycyjnej na obszarach wiejskich. Podjęto zagadnienia rozplanowania obszarów rekreacyjnych, ich formy oraz tłumienia hałasu przez tereny zieleni. Rozważano polityki miejskie wynikające ze zmian klimatu. Nadal inspirują badaczy kwestie takie jak: miasto inteligentne, odporne, „smart”, zielone, ekologiczne, a także sztuka w przestrzeniach publicznych i jej wpływ na postrzeganie, tożsamość i kompozycję. Naukowców nurtują również pytania

o jakość ekologiczną przestrzeni badanej metodami analizy wielokryterialnej. Autorzy tekstów o architekturze podejmują rozważania o świetle dziennym w architekturze, a także nadbudowach, przeszkleniach czy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych do ulepszenia procesów operacyjnych w obiektach szpitalnych. Architektura obiektów sportowych, w tym olimpijska, i jej oddziaływanie, też znalazła się w kręgu rozważań. Reprezentowana jest tradycyjna architektura krajobrazu przez ogrody sensoryczne i parki na terenach postindustrialnych, czyli tak dzisiaj ważny recykling przestrzeni. Zagadnienia konserwatorskie, zawsze obecne w „Tece”, koncentrują się wokół wyposażenia budynków i obiektów sportowych. Przypomniano też wybitną postać profesora Wiktora Zina.

Pozostaje mieć nadzieję, że tom pobudzi dyskusję naukową i stanie się inspiracją do dalszych dociekań.

Aktualnie przygotowujemy jest tom specjalny, w którym dokonamy podsumowań, a Autorzy odniosą się do ważkich kwestii rozważanych we wcześniejszych tomach „Teki”.

Redakcja, październik 2023